

4/2009

Ročník LXXXVI

Mykologický sborník

Časopis českých houbařů

Obr. 41. Holubinka odbarvená – *Russula decolorans*. NPR Pluhův Bor, pod smrky na hadci sbíral a fotografoval 14.VIII.2009 Jan Borovička (PRM 915936).

Obr. 42. Holubinka odbarvená – *Russula decolorans*. Malonty-Hodonický potok, pod borovicemi sbíral a fotografoval 27.IX.2008 Jan Borovička (PRM 915935).

Milí čtenáři,

třetí, a v důsledku toho nyní i čtvrté číslo 86. ročníku Mykologického sborníku vyšlo se značným zpožděním. Tato situace nás pochopitelně mrzí a omlouváme se za ni, nicméně redakce je v tom nevinně. Zpoždění nebylo způsobeno průtahy, ale tím, že nemáme dostatek článků.

Když listuji staršími ročníky časopisu, je jasné vidět, že si jej čtenáři do značné míry psali sami, byl tak konečkonců i koncipován. Tak třeba za první republiky byl Mykologický sborník (tehdy vlastně Časopis československých houbařů) pestrá mozaikou příspěvků ze všech koutů země. V průběhu roku nebo i několika let se na stránkách časopisu rozvíjely četné diskuse – jednotliví autoři na jeho stránkách vzájemně komunikovali, a to jak na úrovni laické, např. o zkušenostech s jedovatostí pečárky zápašné, tak i odborné – velice zajímavé jsou např. diskuse nad holubinkami mezi mykologem Jindřichem Kučerou z jihočeských Bělčic a dvojicí Václav Melzer – Jaroslav Zvára, v jednom případě dokonce doplněné mykologickým velikánem Rolfem Singerem.

Dnešní doba nabízí řadu zdánlivě výhodnějších způsobů prezentace vlastních nálezů hub a komunikace s kamarády a kolegy, především tedy internet. Je však třeba si uvědomit, že internetové stránky vznikají a zanikají a z dlouhodobého hlediska jsou pomíjivé, zatímco co je psáno a vytištěno, to přetrvává a stává se zdrojem informací i pro další generace. Co jsme tedy dokázali připravit do tohoto čísla?

Martin Kříž poslal článek o velmi vzácném a málo známém druhu vláknice, který doplnil zdařilou kresbou mikroskopických znaků. Moc pěkný příspěvek poslal Dalibor Marounek, který našel dvě nové lokality velice vzácné penízovky stepní. Jak poznamenávám pod článkem, tento článek je skvělým příkladem, jak může zájem o mykologii z řad houbařů přispět ke znalostem o rozšíření vzácných druhů hub u nás – takto vzniká a prohlubuje se spolupráce mezi houbaři a mykology a ukazuje se, že činnost našich členů může být prospěšná i profesionální mykologické veřejnosti.

Velice pěkný článek napsal Oldřich Jindřich z MK v Hořovicích, který čtenářům představil čtyři nejznámější druhy vřeckovýtusých hub, které rostou často v přímém kontaktu s vodou – v potocích, prameništích, kalužích apod. Když se podíváte, jak tyto houby pěkně vypadají (Obr. 46-49), možná Vás to inspiruje k nějaké jarní vycházce, na které třeba některé z nich objevíte – pokud ano, určitě nám dejte vědět. Dále nám Oldřich Jindřich, známý specialista, poslal návod, jak správně sbírat kuřátkovité houby, a kterých znaků si na nich všimnout.

V pokračování série o holubinkách jsem tentokrát představil jedlou, velice pěkně barevnou a snadno poznatelnou holubinku odbarvenou. V této sérii budu pokračovat i nadále, i když se možná nevyhneme delším přestávkám, protože

články jsou psány na základě mých vlastních nálezů, ke kterým pořizuji popisy makroskopických i mikroskopických znaků. Každý článek je napsán teprve na základě několika vlastních pozorování a obvykle doplněn i na základě údajů z literatury. Dokud tedy nemám o tom či onom druhu jasnou představu a dostatek materiálu, nemohu o něm napsat. Každou sezónu mi ale přibývají nové nálezy, a tak se snad přestávám z důvodu nedostatku originálních pozorování vyhnout.

Nakonec upozorňuji na návod pro autory (s. 108-110), kteří mají zájem publikovat v našem časopise. Ten svým „přísným“ tónem rozhodně nemá od publikování odradit, publikovat jsme jej však museli, protože je to jednak naše povinnost, a jednak podle návodu napsaný článek výrazně ulehčí práci redakci (konkrétně tedy mně), protože nebudu muset trávit dlouhý čas s editováním došlých textů – a zbude mi čas na psaní, což by se mohlo na časopise pozitivně projevit. Čtenáři, nebojte se a pište!

Závěrem jménem celé redakce děkuji celé řadě ochotných odborníků z řad amatérských i profesionálních mykologů, kteří v rámci recenzního řízení v roce 2009 pročítali a připomínkovali odborné články uveřejněné v Mykologickém sborníku. Byli to (v abecedním pořadí): Vladimír Antonín, Miroslav Beran, Jiří Burel, Helena Deckerová, František Kotlaba, Simona Komínková, Martin Kříž, Zdeněk Pouzar, Radek Socha a Luboš Zelený.

S přáním úspěšného houbařského roku 2010,

Jan Borovička

The Leading Article by Jan Borovička: An apology and many thanks!

In the leading article the Editor-in-Chief apologizes to readers for a delay of the last two issues of this journal. However, he explains, the editorial board is hardly to blame for this situation since it has been caused solely by a shortage of articles and contributions which could be published here. What is the problem? Unlike the past, when the journal was written largely by its readers themselves, and it was designed like that, today many potential contributors seem to prefer other means of presenting their finds of mushrooms or exchanging ideas on mycological topics with friends and colleagues, mainly the Internet. We should realise, however, that a written word printed on paper has a lasting value and can be a source of information for future generations whereas a web page is momentary and transient in the long run. In conclusion, the Editor thanks all experts, both professional and amateur mycologists, who have kindly reviewed and commented on the articles published in Mykologický Sborník in 2009.

Vláknice Jakobova – *Inocybe jacobii* nalezena na Roudnicku

Růst hub v listopadu 2009 poměrně slušně vynahradil suché období v druhé polovině roku. To mě vedlo ke zvýšené frekvenci návštěv lokalit, na kterých jsem v minulých letech registroval růst zajímavých podzimních druhů. Bylo tomu tak i 7. listopadu, kdy jsem spolu s roudnickým fotografem hub Daliborem Marounekem navštívil jeho vpravdě vyhlášená naleziště u obce Přestavky.

Naše cesta vedla po obvyklých místech, nemohli jsme tedy nevynechat ani zarůstající hřiště nedaleko obce, kde jsme dříve sbírali např. holubinku cihlovou – *Russula cessans* či šfavnatku pomrazku zlatou – *Hygrophorus hypothejus* var. *aureus*. Jak zmíněné druhy napovídají, stromový porost v tomto území je tvořen především mladými borovicemi. V jejich blízkosti jsem našel drobné hnědavé houby, které jsem zde dosud neviděl a které jsem v první chvíli nedovedl zařadit ani do rodu. Až doma jsem zjistil, že jde o vláknici, a to o vláknici Jakobovu – *Inocybe jacobii* Kühner.

Nalezené plodnice byly zajímavé svou malou velikostí (průměr klobouku největších exemplářů se pohyboval okolo 1,5 cm), takže připomínaly spíše některé kržatky z rodů *Tubaria* nebo *Alnicola*. Z nejistoty mne okamžitě vyvedl mikroskopický obraz, který ukázal na podrod *Clypeus* Britzelm. (= podrod *Inocybe* s. auct.) rodu *Inocybe* (Fr.) Fr. díky charakteristickým hrboilatým výtrusům a metuloidním (tj. tlustostěnným a na vrcholu zpravidla inkrustovaným) cystidám. Lokalitu jsem znovu navštívil 26. listopadu 2009 s myšlenkou sebrat více plodnic ke studiu, a skutečně i v tento pozdně podzimní den se zmíněné vláknici dařilo. Níže uvedený popis plodnic tedy představuje kompilát z obou návštěv.

Vláknice Jakobova – *Inocybe jacobii* Kühner

Klobouk max. 1,6 cm široký, v mládí kuželovitý se sklopeným okrajem, na temeni vyhrblý, zaoblený či zploštělý; později široce kuželovitý až sklenutý s hrbolem, který je většinou nízký, méně často až nevýrazný; v dospělosti se tvar klobouku zplošťuje a nakonec může být až lehce promáčklý, na okraji mírně zvlhčený; někdy s koncentrickými peridiskálními elevacemi – v ideálním případě jsou dvě, nezřídka ale žádná nebo jen v náznaku; *pokožka* sametová až vláknitě oplstěná, později drobně nebo i výrazněji šupinkatá, pokryv může být v mládí na samém okraji bělavý, jinak je barva pokožky okrové až rezavě hnědá a zejména u mladších čerstvých plodnic ostře diferencovaná na tmavší část středovou a světlejší okrajovou (což je ve světě lupenatých hub nezvyklé

^aZukovova 1332/73, CZ-40003 Ústí nad Labem. E-mail: mmartin.kriz@seznam.cz

jev, u mnoha druhů tomu bývá díky hygrofánnosti naopak), dospělé či stárnoucí plodnice jsou potom zbarveny jednotvárně, za vlhka skoro tmavohnědě.

Lupeny od mládí špinavě plavohnědavé až hnědošedavé se světlejším ostřím, v dospělosti sytě smutně hnědé až hnědookrové, podobné barvě klobouku.

Třeň až 2,3 × 0,2 cm velký, válcovitý nebo v horní polovině mírně rozšířený, na bázi někdy nevýrazně ztlustlý, nicméně vždy bez hlízky, po celé délce ojíňený, bledě hnědý až špinavě okrově hnědavý, na bázi až bělavý. Kortina nepozorována.

Dužnina ve třeni dosti tuhá, bledě až špinavě hnědavá, s nevýraznou vůní a chutí.

Mikroznaky: Výtrusy výrazně hrbolaté, protáhle hrudkovité, (7-) 8-10,5 (-11,5) × 5-7,5 (-8,5) μm . Bazidie kyjovité, tetrasporické, občas i bi- či trisporické. Hymeniální cystidy (cheilo- a pleurocystidy) většinou úzce lahvovité, dole nejčastěji zaoblené, velké 35-74 × 9-17 μm , metuloidní, se stěnami širokými 1-3 (-4) μm , v 5% roztoku KOH nažloutlími. Kaulocystidy se vyskytují po celé délce třeně, makroskopicky jsou pozorovatelné jako ojíňení, podobají se hymeniálním cystidám, velké 50-74 × 11-14 μm . Velum na pokožce klobouku tvořeno úzkými, spíše tlustostěnnými a hyalinnými až bledě nažloutlími hyfami širokými 3-4 μm , v pokožce klobouku (epikutis) pozorovány tlustostěnné hyfy tvořené kratšími, až 30 μm širokými elementy se zřetelnou inkrustací a žlutohnědým membranálním pigmentem. Přezky na přepážkách hyf přítomny ve všech částech plodnice.

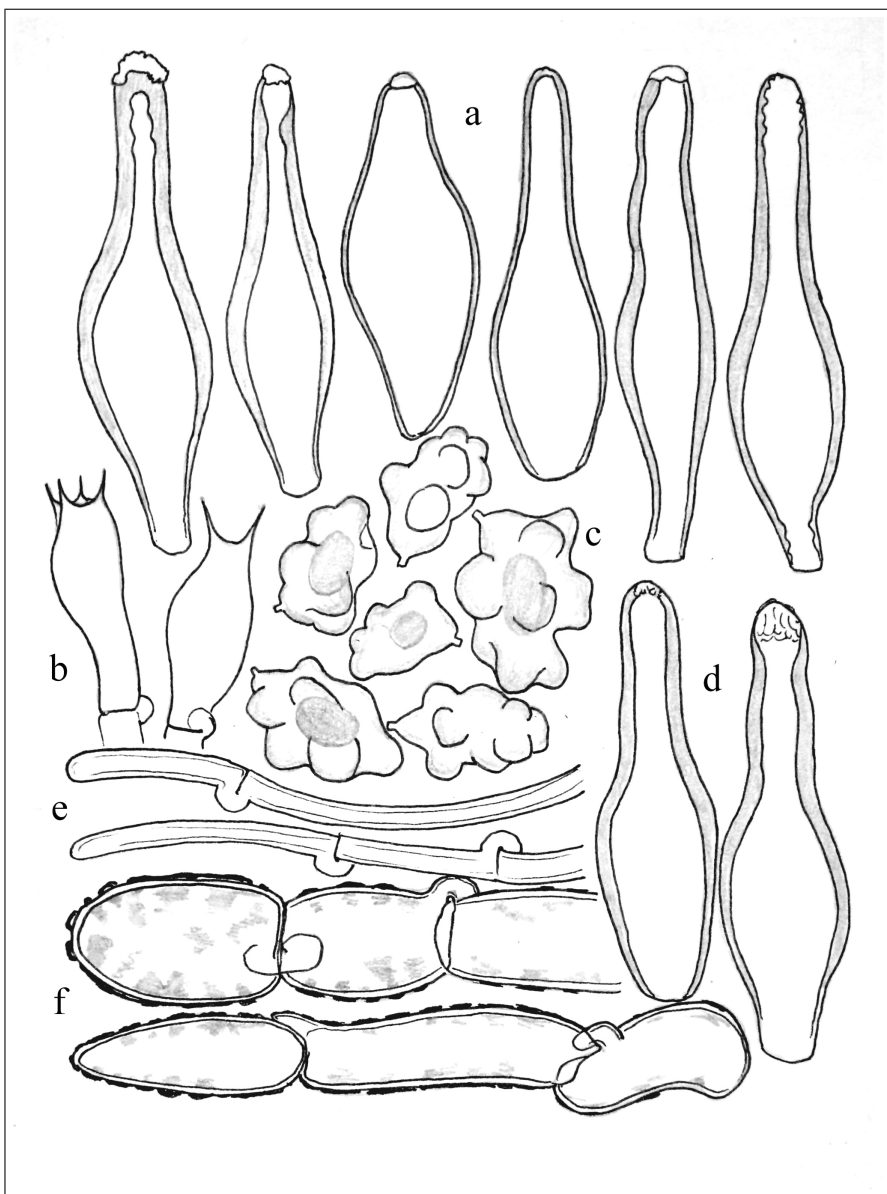
Data k nálezům

Přestavky, okr. Litoměřice, stanoviště zasažené silnou antropogenní disturbancí (řadu let nevyužívané hřiště vybudované v mírné stráni) s juvenilním porostem borovic, místy s náletem břízy, na holé šterkovité půdě, v nízkém mechu a lišejnících, společně s *Thelephora terrestris* a *Deconica* (= *Psilocybe*) *montana*, 210 m n. m., 7.XI.2009 leg., et det. M. Kříž (PRM 859560); tamtéž, 26.XI.2009 leg. et det. M. Kříž (PRM 859561).

Fotografie z obou zmíněných sběrů jsou na Obr. 44-45.

Poznámky

Inocybe jacobii Kühner patří do sekce *Petiginosae* Heim, ze které je všeobecně známa dosti hojná vláknice pavučinatá – *Inocybe petiginosa* (Fr.: Fr.) Gillet. Kromě přítomnosti pleurocystid (znak podrodu *Inocybe*) jsou pro tuto sekci význačné hrbolaté výtrusy, absence kortiny a hlízky na bázi třeně a přítomnost kaulocystid na větší části plochy pokožky třeně (obvykle po celé jeho délce), mimoto hymeniální cystidy mají většinou zaoblenou bázi. Posledně jmenovaný znak jsem zprvu měl potíže správně vyhodnotit, nezřídka se totiž vyskytovaly i cystidy v místě připojení k hyfě s bázi víceméně rovnou, nicméně

Obr. 43: Vlákniče Jakobova – *Inocybe jacobii*. a) hymeniální cystidy, b) bazidie, c) výtrusy, d) kaulocystidy, e) hyfy velového odění na pokožce klobouku, f) hyfy pokožky klobouku. Kresba Martin Kříž.

poměrně dobře byl tento znak patrný na cystidách uvolněných do prostoru. Právě jím se totiž sekce *Petiginosae* odlišuje od blízké sekce *Marginatae* Kühner, která je v naší přírodě zastoupena mnohem více druhy. Jako jistější pro toto odlišení mi tedy posloužil jiný, lehce zjistitelný makroskopický znak, a to absence hlízky na bázi třeně, která je pro druhy sekce *Marginatae* charakteristická.

V klíčích nezdůrazňovaný, avšak za zmínku stojící je i fakt, že v sekci *Petiginosae* se vyskytují druhy se značně drobnými plodnicemi, což se o druzích sekce *Marginatae* souhrnně říci nedá – i když v některých zpracováních lze nalézt některé velké druhy sekce *Marginatae* zařazené v sekci *Petiginosae* (viz např. Bon 1998). Vzpomínám si, když jsem se před lety poprvé v terénu setkal s výše jmenovanou *I. petiginosa*, jak jsem také docela tápal se zařazením do rodu a konkrétně o vláknících jsem právě pro malou velikost a útlost plodnic příliš neuvažoval. Od *I. petiginosa* se *I. jacobi* odlišuje nejen makro- a mikroznaky, ale i místem výskytu. Zatímco *I. petiginosa* má lupeny žlutavé – zejména v mládí krémově až slámově žluté, *I. jacobi* už od mládí v odstínech špinavě hnědavých. Rozdílná je i velikost výtrusů – převážně $6-8 \times 4,5-5,5 \mu\text{m}$ u *I. petiginosa* (Jacobsson 2008) a převážně $8-10 \times 5-7,5 \mu\text{m}$ u *I. jacobi*. Menšími výtrusy by se dle popisů (např. Breitenbach a Kränzlin 2000) měla odlišovat rovněž *I. rufoalba* Pat. et Doassans, která je s *I. jacobi* makroskopicky v podstatě identická, mimoto někteří autoři oba druhy, snad oprávněně, spojují (mj. Moser 1983). *I. petiginosa* se vyskytuje především v přirozených listnatých porostech, typicky v bučinách nebo obecně v listnatých lesích s dubem, bukem či olší, a je u nás široce rozšířena, o výskytu *I. jacobi* na našem území je minimum údajů, v Červeném seznamu hub ČR (Holec a Beran 2006) je proto zařazena v kategorii DD. Není pochyb o tom, že se jedná o vzácný druh, podobné hodnocení udává např. Antonín (2006), ale i zahraniční literatura.

Údaje o biotopu tohoto druhu se už však poněkud rozcházejí. Stangl (1989) uvádí z Bavorska pouze nálezy pod smrkem z nadmořských výšek 800 a 830 m n.m., zatímco Jacobsson (2008) zmiňuje výskyt v nížinách pod mladými borovicemi a břízami na písčitých půdách na okrajích silnic nebo ve starých štěrkovnách – s tímto popisem se severočeská lokalita shoduje přesně. Podobně i Breitenbach a Kränzlin (2000) jmenují borovici, kromě ní však i smrk a vrbu a mnohem vzácněji břízu, o vegetačních stupních se nezmiňují. Gerhardt (2001) kromě borovice a smrku uvádí dokonce dub. Ferrari (2006) referuje o nálezech jak v nížinách (pod borovicí a dubem v nadmořské výšce 180 m), tak v subalpínských a alpínských polohách (pod modřínem v 1600 m n.m. a pod vrbou ufatou dokonce v 2200 m n.m.). Rozhodujícím činitelem pro výskyt tohoto druhu může být typ půdy, což je zřejmě největší specifikum lokality u Přestavlk. Štěrkopísčítý povrch bývalého hřiště se totiž vyskytuje v oblasti se zásaditým podkladem

(konkrétně jde o sediment jílovce, pískovce, prachovce a slepence), což s sebou nese výskyt hub majících silnější nároky na vysoké pH, a to zejména v blízkém okolí uvedené lokality. Příkladem takových druhů mohou být dosud nepublikované nálezy velmi vzácných chřapáčů, jmenovitě *Helvella albella* (z roku 2007) a *H. spadicea* (z roku 2008). Mykoflóra lokality samotné však neukazuje tak jednoznačný příklon k zásaditosti, vyskytují se zde druhy nejen bazofilní, ale i acidofilní, např. *Laccaria proxima*, ostatně i v případě *Inocybe jacobi* uvádí Gerhardt (2001) výskyt na půdách chudých na vápenec. Celkově je možné zdejší mykoflóru vyhodnotit jako pís-komilnou. Zvláštnost naleziště podtrhuje bohatá sukcese lišejníků, pokrývajících zem místy až v podobě souvislého koberce.

Na podobných stanovištích lze výskyt vláknice Jakobovy předpokládat i jinde v České republice, v úvahu by snad mohly přicházet i rekultivované výsypky severočeských dolů, popřípadě okraje cest nebo silnic v oblastech s písčitéjším podkladem, nebo s vyhovujícím typem navezeného substrátu, a to jak v nížinách, tak v horách či pahorkatinách.

Závěrem bych rád poděkoval Mgr. Bohumilu Buškovi za kritické připomínky k rukopisu článku.

Literatura

- ANTONÍN V. (2006): Encyklopedie hub a lišejníků. Praha, 472 p.
- BON M. (1997): Clé monographique du genre *Inocybe* (Fr.) Fr. 1ere partie. Documents Mycologiques 27 (105): 1-47.
- BON M. (1998): Clé monographique du genre *Inocybe* (Fr.) Fr. 3éme partie. Documents Mycologiques 28 (111): 1-45.
- BREITENBACH J., KRÄNZLIN F. (2000): Fungi of Switzerland, vol 5. Luzern, 338 p.
- FERRARI E. (2006): *Inocybe* alpine e subalpine. Il genere *Inocybe* (Fr.) Fr. nel Nord Italia e paesi limitrofi. Fungi non delineati, pars 34-36. Alassio, 457 p.
- GERHARDT E. (2001): Der grosse BLV Pilzfürher für unterwegs. München, 718 p.
- HOLEC J., BERAN M. [eds.] (2006): Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. Příroda, Praha, 24: 1-282.
- JACOBSSON S. (2008): *Inocybe* (Fr.) Fr. In: Knudsen H. et Vesterholt J. [eds.] – Funga Nordica. Copenhagen, 965 p.
- MOSER M. (1983): Die Röhrlinge und Blätterpilze. In: Gams H. [ed.] – Kleine Kryptogamenflora, ed. 5, vol. 2b/2. Stuttgart, 565 p.
- STANGL J. (1989): Die Gattung *Inocybe* in Bayern. Regensburg, 437 p.

Martin Kříž: *Inocybe jacobi* found near the town Roudnice nad Labem

A precious find of *Inocybe jacobi* Kühner (Figs. 44-45) in northern Bohemia is reported in the article. This species was spotted in a place strongly influenced by antropogenous activity (former playing field), in a lowland area, growing under young pine trees and a few mixed-in birches, accompanied by *Thelephora terrestris* and *Deconica montana*. A detailed description of macro- and microcharacters of the fruit-bodies collected during two visits of that locality in November 2009 is provided. The taxonomic position of this species within the genus *Inocybe* is specified and its typical features are highlighted here. The local mycoflora is characterised by sand-loving species of mushrooms though the surrounding area is inhabited by some that are mostly associated with basic soils, such as *Helvella albella* and *H. spadicea*. Dried specimens were deposited in the herbarium of the Mycological Department, National Museum, Prague (PRM 859560 and PRM 859561).

Penízovka stepní – *Flammulina ononidis* na Roudnicku

Při toulkách přírodou v okolí Roudnice nad Labem jsem si všiml výskytu jehlice trnité – *Ononis spinosa*. Tato rostlina z čeledi bobovitých je vytrvalá, 30 až 120 cm vysoká bylina nebo polokeř. Lodyha je na bázi dřevnatá, obvykle trnitá (trny rostlinu chrání před okusem), listy jsou žláznatě chlupaté, květy vyrůstají obvykle jednotlivě v paždí listenů, jsou krátce stopkaté, 1 až 2,5 cm velké, růžové až fialově červené, velmi zřídka bílé; kvete v červnu až srpnu. Lusky jsou 6 až 10 mm dlouhé a obsahují 1 až 3 semena.

Jehlice roste na suchých loukách, pastvinách, křovinatých stráních, na okrajích cest, náspech apod., na půdách chudých, kamenitých, obvykle vápničitých. V České republice se vyskytuje v teplých oblastech, ve vyšších polohách vzácně nebo chybí (max. asi do výšky 750 m n.m.); na Roudnicku je hojná. V lidovém léčitelství je známá pod jménem „babí hněv“ a její kořen se dodnes využívá k léčení při chorobách močových cest (záněty močového měchýře, močové kameny, prostatitidy).

Podrobné informace o jehlici trnité však nepodávám čtenářům zbůhdarma – tato rostlina je totiž velice pozoruhodná i z hlediska mykologického. Na odumřelých kořenech totiž na podzim vzácně roste penízovka stepní – *Flammulina ononidis* Arnolds, což je blízká příbuzná známé penízovky sametonohé – *Flammulina velutipes* (Curtis) Singer. Tento všeobecně vzácný druh má v České republice jen 8 známých lokalit (bez dvou nových popsanych níže), z nichž většina leží v Českém středohoří – Oblík, Raná, Srdov, Velká Kozí horka a Křížový vrch (Antonín 2010, sdělení redakci); podle červeného seznamu jde o kriticky ohrožený druh (Antonín 2006).

Protože jsem se na Roudnicku s jehlicí trnitou opakovaně setkal, provedl jsem společně s Martinem Křížem podrobný průzkum některých lokalit, kde by se penízovka stepní mohla vyskytovat. A podařilo se! Poslední listopadový den v roce 2008 jsme asi 10 plodnic našli na xerothermní stráni u osady Kalešov, asi 1 km od Roudnice n. Labem (Obr. 53). Stráň je kamenitá, v podloží je opuka, a ve velkém množství zde také rostla palečka zimní – *Tulostoma brumale*; nadmořská výška kolem 200 m n.m.

Druhou lokalitou penízovky stepní na Roudnicku je stráň u vesnice Přestavky (na mapě označeno jako Holý vrch), opět na opukovém podloží, v nadmořské výšce asi 237 metrů. Nalezli jsme zde opět asi 10 plodnic (Obr. 54).

Plodnice penízovky stepní jsou velmi podobné penízovce sametonohé, liší se však delším kořenujícím třeněm, mikroskopicky většími výtrusy, a ekologií –

^aNeklanova 2703, CZ-41301 Roudnice nad Labem. E-mail: dalimar@seznam.cz

druh roste výhradně na odumřelých kořenech jehlice trnité. Podobná je také vzácná penízovka letní – *Flammulina fennae*, která má rovněž kořenující třěň, ale roste od jara do podzimu na dřevě ponořeném pod povrchem půdy (viz např. Hagara 1993).

Domnívám se, že penízovka stepní nebude tak vzácná, jak uvádí literatura, spíše kvůli netypickému stanovišti uniká pozornosti. Hledání této houby ve vhodných oblastech je výborným námětem pro výlet – v létě je třeba nalézt lokality s jehlicí trnitou a na podzim je navštívit znovu, zda se na nich nevykysytuje i penízovka stepní.

Poznámka redakce (Jan Borovička): Tento článek je skvělým případem, jak může zájem o mykologii z řad houbařů přispět ke znalostem o rozšíření vzácných druhů hub u nás. Autor článku redakci poskytl sušené exempláře penízovky stepní z lokality u Přestavlk, které jsme dokladovali v herbáři mykologického oddělení Národního muzea v Praze (PRM 915633), kde jsou zájemcům k dispozici pro další studium.

Literatura

- ANTONÍN V. (2006) Penízovka stepní – *Flammulina ononidis* Arnolds. In: Holec J., Beran M. [eds.] – Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. Příroda 24, p. 116.
HAGARA L. (1993) Atlas hub. Neografia, Martin, 461 p.

Dalibor Marounek: *Flammulina ononidis* near Roudnice nad Labem

The author of this article reports two new locations of occurrence of *Flammulina ononidis* Arnolds in the vicinity of the town Roudnice nad Labem in northern Bohemia. In both cases, *Flammulina ononidis* was found on warm stony slopes on marlstone bedrock, where the spiny restharrow (*Ononis spinosa*) grows abundantly, during late November/early December days of 2008 (Figs. 53-54). It is red-listed as a critically endangered species growing on only 6 (+2) known localities in the Czech Republic. In the author's opinion it may easily escape attention because of its habitat rather than being very rare in the area around Roudnice nad Labem. Specimens collected near the local village Přestavky (Fig. 54) were deposited in the herbarium of the Mycological Department, National Museum, Prague (PRM 915633).

Jan Borovička^a

Voskovka Konradova – *Hygrocybe persistens* var. *konradii* z parku v Praze na Klíčově

Voskovky – *Hygrocybe* s.l. jsou houby relativně drobné, s kloboukem obvykle do 5 cm v průměru. Většina druhů roste na travnatých místech na loukách, pastvinách a stepích, některé i ve světlých lesích, zahradách a parcích. Voskovky patří mezi nejpestřeji vybarvené druhy hub. Zatímco některé jsou i čistě bílé,

^aGeologický ústav AV ČR, v.v.i., Laboratoř environmentální geologie a geochemie, Rozvojová 269, CZ-16500 Praha 6. E-mail: bore.bor@gmail.com

např. voskovka panenská – *H. virginea* (Obr. 56), jiné jsou zelené (voskovka papouščí – *H. psittacina*), fialové (voskovka nafialovělá – *H. lacmus*) anebo i sytě červené, oranžové či žluté (viz např. Mykol. Sborn. č. 2/2008).

Horak (2005) ve svém klíči uvádí z Evropy 56 druhů voskovek (43 v rámci rodu *Hygrocybe* s.s., 13 v rodu *Camarophyllopsis*). Celá řada z nich u nás patří mezi ohrožené druhy hub, jak o tom vypovídá jejich zastoupení v Červeném seznamu hub (makromycetů) ČR, kde je obsaženo celkem 30 druhů v různých kategoriích ohrožení (Deckerová 2006). Z běžných druhů, které jsou u nás hojné, je možné nalézt např. výše zmíněnou voskovku panenskou anebo voskovku černající – *H. conica* (Obr. 55), která patří mezi dobře poznatelné druhy díky typickému kuželovitému vláknitému klobouku, který má tendenci se třepit, pestrému vybarvení – obvykle v různých tónech oranžové, a především díky černání celé plodnice.

Na jaře roku 2009 jsem navštívil park na Klíčově v Praze 9, který je známý výskytem několika vzácných druhů hub, především chřapáče branžežského – *Helvella branzeziiana* a muchomůrky šiškovité – *Amanita strobiliformis* (Zemánková a Zemánek 1997, Borovička 2006). Při mé návštěvě 30. května 2009 (a pak ještě 13.VI.2009) jsem pod javorem našel skupinu voskovek, které jsem nejprve považoval za voskovky černající, které jsou z lokality známy. Podrobnější pohled na ně však ukázal, že zdaleka nejde o obyčejný nález. Plodnice měly kuželovité klobouky a byly pestře vybarvené, nicméně vůbec nečernaly. Podle klíče v italské monografii rodů *Hygrocybe* a *Hygrophorus* (Candusso 1997) bylo zřejmé, že jde o druh ze sekce *Macrospora* Haller ex M. Bon, podrobnější mikroskopické studium pak vedlo k určení druhu. Udávám stručný popis svého nálezu:

Voskovka Konradova – *Hygrocybe persistens* var. *konradii* (R. Haller Aar.) Boertm.

Klobouk je 2,5-5 cm široký a až 3 cm vysoký, kuželovitý, v mládí vytáhlý, ve stáří s prohnutým až vyzdvíženým okrajem, na vrcholu více či méně špičatě zaoblený. Okraj klobouku je rovný až mírně zvlněný, někdy lehce průsvitně rýhovaný; v dospělosti má klobouk tendenci se od okraje třepit a dlouze rozpraskávat. *Pokožka klobouku* je zcela hladká, za vlhka slizká a lesklá, v mládí je sytě oranžová až načervenalá, později bledší, oranžová až oranžově žlutá. *Lu-peny* volné, nepříliš husté, tlusté, na ploše žilkovitě zvrásněné, máslově žluté. *Třeň* je poněkud zploštěle válcovitý, rovný, 4-7×0,7-1 cm velký, s kloboukem stejnobarvý (také se v dospělosti poněkud odbarvuje), avšak na bázi bělavý, na povrchu lepkavě slizký, vláknitý, s tendencí se třepit. *Dužnina* je bez vůně, v bázi třeně je bělavá, výše světle nažloutlá, neměnná.

Mikroznaky. Výtrusy (PRM 915939, proměřeno 15 výtrusů) bezbarvé, tenkostěnné, některé s velkou světlolomnou kapkou, široce elipsoidní až vejčité,

(9,5-) 10-12 (-12,4) × (7-) 8-9 (-9,5) μm , $Q=(1,19-)$ 1,26-1,36 (-1,45). Bazidie bez přezek, kyjovité, někdy ve středu stažené, převážně bisporické, méně často monosporické, zcela ojediněle i trisporické, velké 35-60 × 8,5-13,4 μm ; *sterigmata* 4-11 μm dlouhá.

Plodnice rostly na okraji světliny pod javorem ze země, řídky pokryté rostlinnými zbytky, mechem a rostlinami (jahodník). V jejich těsné blízkosti rostlo i několik plodnic chřapáče rýhonožého – *Helvella costifera*.

Poznámky

Taxonomie voskovek ze sekce *Macrospora* není doposud uspokojivě vyřešena a v literatuře lze nalézt celou řadu pojetí jednotlivých taxonů – pro ilustraci uvádím, že např. voskovka *H. subglobispora* je klasifikována jak na úrovni samostatného druhu (Arnolds 1990, Bon 1990, Breitenbach a Kränzlin 1991, Candusso 1997), tak na úrovni pouhé formy (*H. persistens* var. *konradii* fo. *subglobispora*; Boertmann 1995). Při studiu literatury je zřejmé, že mezi jednotlivými autory nepanuje shoda při hodnocení váhy jednotlivých znaků, které jsou v rámci různých kolekcí zřejmě značně variabilní (to se týká např. tvaru a velikosti výtrusů, zastoupení 1,2,3,4-sporických bazidií a přítomnosti přezek na hyfách), přičemž pozorování u jednotlivých druhů jsou rozdílná jak z různých geografických regionů (Boertmann 1995, s. 156), tak i z jediné lokality (Arnolds 1990, s. 88).

Při určování svého nálezu jsem vycházel z širšího pojetí (Boertmann 1995), kde je tato voskovka, původně popsána jako samostatný druh *H. konradii* R. Haller Aar., klasifikována jako varieta voskovky stálé – *H. persistens* (Britzelm.) Singer, přestože se oba taxony výrazně liší tvarem výtrusů, které jsou u *H. persistens* var. *persistens* válcovité a u var. *konradii* široce elipsoidní. Boertmann (1995) své pojetí zdůvodňuje následovně: „Tento taxon (*H. persistens* var. *konradii*, pozn. autora) je obvykle pojímán jako samostatný druh. Já však považuji za správnější hodnotit jej jako varietu *H. persistens*, protože oba druhy mohou být rozlišeny jen podle výtrusů, přičemž téměř kulovité či široce elipsoidní výtrusy jsou ojediněle přítomné i u typické var. *persistens*, stejně tak jako úzké válcovité výtrusy lze pozorovat i u var. *konradii*. V některých případech jsem nebyl schopen jednotlivé nálezy přiřadit k žádné z variet.“ V případě zájmu o užší druhovou koncepci v této skupině odkazuji na monografické práce (Arnolds 1990, Bon 1990, Candusso 1997).

Voskovka Konradova je tedy charakteristická široce elipsoidními výtrusy. U typické voskovky stálé jsou výtrusy válcovité, jako např. u mého sběru z 28.VII.2009, kdy jsem našel jedinou plodnici na suchém trávníku na vápenci u Srbska (Obr. 51, PRM 915938; bazidie převážně bisporické, výtrusy válcovité, velikost v průměru 13,1 × 7,0 μm , $Q_{av}=1,8$).

Voskovka Konradova je uvedena na Červeném seznamu hub (makromycetů)

České republiky v kategorii DD (druhy, o nichž nejsou dostatečné údaje), na našem území jsou známy jen 4 lokality – rezervace Velký vrch u Loun, park v Dobroslavicích u Ostravy, Bohuslavice a Ochoz u Brna (Deckerová 2006). Podle Červeného seznamu je tato voskovka „saprotrof rostoucí na nehnojených kosených loukách a pastvinách a také v prosvětlených listnatých lesích a v křovinách, většinou na vápnatých půdách“; této charakteristice lokalita na Klíčově celkem odpovídá.

Plodnice obou studovaných nálezů voskovek byly uloženy v herbáři mykologického oddělení Národního muzea v Praze: *Hygrocybe persistens* var. *konradii* (PRM 915937, PRM 915939; Obr. 50), *Hygrocybe persistens* var. *persistens* (PRM 915938; Obr. 51).

Poděkování: Tato práce vznikla s podporou výzkumného záměru AV0Z30130516 (Geologický ústav AV ČR, v.v.i.).

Literatura

- ARNOLDS E.J.M. (1990): *Hygrocybe*. In: Bas C. et al. [eds.] – Flora agaricina neerlandica, vol. 2, pp. 70-111, Rotterdam, Brookfield.
- BOERTMANN D. (1995): The genus *Hygrocybe*. Fungi of Northern Europe, vol. 1. Greve, 184 p.
- BON M. (1990): Les *Hygrophores*, *Hygrophoraceae* Lotsy. Documents Mycologiques, Mémoire Hors Série N. 1, 99 p.
- BOROVIČKA J. (2006): Poznámky k muchomůrce šiškovité – *Amanita strobiliformis* a příbuzným druhům ze sekce *Lepidella*. Mykologický Sborník 83 (2): 43-46.
- BREITENBACH J., KRÄNZLIN F. (1991): Fungi of Switzerland, vol. 3. Luzern, 364 p.
- CANDUSSO M. (1997): *Hygrophorus* s.l. (Fungi Europaei 6). Massimo Candusso, Alassio, 784 p.
- DECKEROVÁ H. (2006): *Hygrocybe*. In: Holec J., Beran M. (eds.) – Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. Příroda 24: 129-135.
- ZEMÁNKOVÁ M., ZEMÁNEK A. (1997): Vzácné houby v parku na Klíčově. Mykologické Listy No. 62: 16-17.

Jan Borovička: *Hygrocybe persistens* var. *konradii* from a Prague-Klíčov park

A recent find of *Hygrocybe persistens* var. *konradii* in the Klíčov neighbourhood (city district of Prague 9) is described in detail. The species was determined according to the concept by Boertmann (1995). The fruit-bodies were found growing under *Acer* sp. in a park on a soil poorly covered with moss, grass and plant debris, accompanied by *Helvella costifera*; some interesting macromycetes are known from a close vicinity – *Helvella branzeiana* and *Amanita strobiliformis* (Zemánková and Zemánek 1997, Borovička 2006). A macroscopic description of the collected specimens (Fig. 50) is presented. The microscopic features are as follows: spores broadly ellipsoid to ovate, (9.5-) 10-12 (-12.4) × (7-) 8-9 (-9.5) μm , Q = (1.19–) 1.26-1.36 (-1.45), basidia not clamped, clavate, sometimes with a median constriction, mostly bisporical, some monosporical, very rarely trisporical, 35-60 × 8.5-13.4 μm , sterigmata 4-11 μm long. The described collection of *H. persistens* var. *konradii* as well as that of a recent find of *H. persistens* var. *persistens* (Fig. 51, basidia mostly bisporical, spores on average 13.1 × 7.0 μm , Q_{av} = 1.8) were deposited in the herbarium of the Mycological Department, National Museum, Prague (PRM 915937, PRM 915939 and PRM 915938, respectively).

Poznáváme holubinky XV. Holubinka odbarvená – *Russula decolorans*

V této sérii o holubinkách jsme si již představili několik druhů, které se vyznačují šednutím až černáním plodnic ve stáří, a to holubinku chromovou – *Russula claroflava* (Borovička 2006) a holubinku tečkovanou – *Russula vinosa* (Borovička 2007). V tomto pokračování si představíme holubinku odbarvenou – *Russula decolorans* (Fr.) Fr., která se stejně jako dva výše jmenované druhy vyznačuje šednutím dužniny.

Holubinka odbarvená – *Russula decolorans* (Fr.) Fr.

Plodnice střední velikosti, zejména v mládí dosti kompaktní a pevné, ve stáří měknoucí. *Klobouk* obvykle 5-10 (-12) cm široký, v mládí polokulovitý, pak sklenutý, v dospělosti obvykle mělce nálevkovitý, s okrajem obloukovitě sehnutým nebo až vyzdviženým, obvykle pravidelným, méně často prohnutým či zprohýbaným, v mládí nerýhovaným, ve stáří krátce hrubě zrnitě rýhovaným. *Pokožka* je slupitelná až do 2/3 klobouku, je hladká, za sucha matná, za vlhka poněkud lepkavá. Zbarvení pokožky není příliš proměnlivé – vždy v různých odstínech oranžové (světle žlutě oranžová až oranžová s cihlovým nádechem), vzácně s intenzivnějším červeným či medvědí tónem. *Lupeny* relativně husté, ve stáří prořídle, křehké, v mládí bělavé, v dospělosti sytě smetanové až světle okrové, na ostří a později i na ploše od okraje klobouku zvolna šednoucí až černající. *Výtrusný prach* smetanový až světle okrový. *Třeň* válcovitý, obvykle stejnoměrně silný, někdy na bázi poněkud rozšířený, 6-11 × 1,5-2,5 cm, pokožka třeně je v mládí bílá, v dospělosti podélně šedavě žíhaná, a od báze zvolna šedne. *Dužnina* je v mládí pevná, ve stáří relativně měkká, na řezu v centrální části třeně obvykle našedlá až černošedá, v pokožkové a podpokožkové vrstvě třeně bělavá, u některých sběrů na řezu nejprve světle červeně oranžoví, bez výrazné vůně a zpravidla mírné chuti; u některých mladých plodnic však může být štiplavá, a to jak v lupenech, tak i ve i ve třeni. Charakteristickým znakem je šednutí až černání, které se ovšem na povrchu plodnic na lokalitě může projevovat jen nenápadně, především u mladých čerstvých plodnic není vůbec znatelné – teprve u dospělých zasychajících exemplářů jsou často patrné začernalé lupeny v blízkosti okraje klobouku a šednutí třeně, především na bázi. U dospělých plodnic je dužnina tmavá na řezu plodnicí, intenzivněji šedne ve všech částech plodnice při sušení. *Chemické reakce*: se zelenou skalicí šedě růžoví, s fenolem špinavě hnědne; anilin, *KOH*, *NH₃* a *Na₂CO₃* negativní. Vý-

^aGeologický ústav AV ČR, v.v.i., Rozvojová 269, CZ-16500 Praha 6. Ústav jaderné fyziky AV ČR, v.v.i., Řež 130, CZ-25068 Řež u Prahy. E-mail: bore.bor@gmail.com

značná je reakce s formolem, který dává cihlově oranžové zbarvení (stejně jako u holubinky tečkované). *Mikroznaky*. *Výtrusy* jsou elipsoidní, 9-12,5×8-9,5 μm velké, s ornamentikou vysokou do 1,5 μm, bradavky jsou obvykle izolované, jen vzácně spojované. V pokožce klobouku jsou velmi hojné *dermatocystidy*, které jsou převážně kyjovité, ale také válcovité, přehrádkované (obvykle 2-3 články), široké 6-10 μm.

Roste od léta do podzimu, na našem území místy velmi hojně, především v jižních a západních Čechách, jinde však chybí. Nacházíme ji především pod borovicemi a smrký v borůvčí, mechu a rašeliníku, obvykle na vlhkých místech, často ve společnosti s holubinkou tečkovanou a holubinkou jahodovou – *R. paludosa*. *Praktický význam*. Je to jedlý a snadno poznatelný druh holubinky.

Záměna je možná s dalšími třemi šednoucími druhy holubinek, z nichž první dva jmenované už jsme si v tomto seriálu o holubinkách podrobně představili (Borovička 2006, 2007). Holubinka tečkovaná – *R. vinosa* roste často ve společnosti holubinky odbarvené, pokožka klobouku je však na okraji či na středu bíle ojíněná a v naprosté většině případů je vybarvená v odstínech fialové a červené. Podle mých pozorování má silnější tendenci šednout až černat. V případech pochybností jsou však oba druhy snadno rozlišitelné mikroskopicky podle struktury pokožky klobouku. Holubinka chromová – *R. claroflava* roste vždy výhradně pod břizami na podmáčených místech, klobouk je vybarven vždy pouze zářivě žlutě, zcela bez oranžových tónů. Holubinka jižní – *R. seperiina* (české jméno pro tento druh je publikováno poprvé) je rovněž charakteristická šednutím plodnice, roste však v teplých lesích pod listnáči a vybarvením pokožky klobouku je blízká holubince tečkované (její dužnina na řezu růžoví až vínově šedne); její nálezy v České republice jsou známy, ale doposud nebyly publikovány, ze střední Evropy je známa např. z Rakouska (Pidlich-Aigner 2008).

Podobně vybarvené a na podobných místech jako holubinka odbarvená mohou růst např. i holubinka jahodová – *R. paludosa* a někdy i holubinka Velenovského – *R. velenovskyi*, oba dva druhy však mají nešednoucí dužninu (u starších nebo vodou nasáklých plodnic holubinky jahodové může sice třeň šednout, ovšem jen slabě); barva pokožky klobouku obou těchto druhů je převážně červená, načervenalý či narůžovělý je často z části i třeň.

Poznámky

Vzhledem k oranžové barvě klobouku a šednoucí dužnině ve stáří je holubinka odbarvená dobře poznatelný druh, u kterého při troše pozornosti nehrozí záměna s jinými druhy. Hojnější je především na vlhkých stanovištích ve vyšších polohách, v Alpách ji lze nalézt i ve výškách okolo 2000 m n.m. (Einhellinger 1985). Nejčastěji roste pod borovicemi, ale vyskytuje se i ve vlhčích smrčinách, osobně ji znám ze smrčin na Horské Kvildě (Šumava) a v okolí Kladské (Slavkovský les). V borových lesích může vyrůst i na sušších stano-

Obr. 44. Vlákničky Jakobova – *Inocybe jacobii*. U obce Přestavlkvy poblíž Roudnice nad Labem sbíral a fotografoval 7.XI.2009 Martin Kříž (PRM 859560).

Obr. 45. Vlákničky Jakobova – *Inocybe jacobii*. U obce Přestavlkvy poblíž Roudnice nad Labem sbíral a fotografoval 26.XI.2009 Martin Kříž (PRM 859561).

Obr. 46. Čapulka bahenní – *Mitrula paludosa*. V oblasti středních Brd fotografoval 10.V.2009 Oldřich Jindřich.

Obr. 47. Vodnička potoční – *Cudoniella clavus*. V NPR Klíč (CHKO Lužické hory) v potoce na tlející větvi nalezla a fotografovala 26.V.2009 Zuzana Egerťová.

Obr. 48. Bochníček potoční – *Pachyella babingtonii*. U Visky nedaleko Chrastavy v potoce na ponořené větvi listnáče fotografoval 25.V.2009 Martin Kříž.

Obr. 49. Míhavka vodní – *Vibrissea truncorum*. V okolí Bystřice na Trutnovsku na tlející větvi v potoce fotografoval 12.V.2007 Jiří Burel.

Obr. 50. Voskovka Konradova – *Hygrocybe persistens* var. *konradii*. Pod javorem na holé zemi mezi opadem a mechem v Praze-Klíčově našel a fotografoval 30.V.2009 Jan Borovička (PRM 915937). V popředí vlevo plodnice chřapáče rýhonohého – *Helvella costifera* (PRM 915753).

Obr. 51. Voskovka stálá – *Hygrocybe persistens*. Na kraji lesa u Srbska v mechaté trávě našel a fotografoval 28.VII.2009 Jan Borovička (PRM 915938).

vištích. Einhellinger (1985) i Kränzlin (2005) uvádějí, že tento druh preferuje půdy chudé vápníkem; z ČR je známa i z lokalit na hadcích.

Je pozoruhodné, že Svrček a kol. (1984), ani Socha a kol. (2007) neuvádějí barevnou reakci dužniny na řezu, kterou jsem pozoroval u některých sběrů já, a která je zmiňována i v literatuře (Melzer 1945, Kränzlin 2005, Sarnari 2005). Podle Radka Sochy (2010, osobní sdělení) je tato reakce u holubinky odbarvené velmi vzácná – podle jeho zkušeností je častější u holubinky tečkované. Výraznou barevnou reakci dužniny má holubinka jižní (Galli 1996, s. 427).

Holubinka odbarvená je velmi hojná ve Skandinávii, odkud byly nedávno popsány dva jiné podobné druhy s šednoucí dužninou – *Russula rivulicola* Ruots. et Vauras (2000) a *Russula vinososordida* Ruots. et Vauras (2000). Z Rakouska byla v minulosti popsána ještě *Russula steinbachii* Cern. et Singer (1934) s karmínově zbarvenou pokožkou klobouku a nahořklou chutí, Sarnari ji však považuje za pouhou varietu holubinky odbarvené.

Studované sběry:

1) Nahořany u Volyně, borový les s hustým podrostem borůvky, ve společnosti *R. paludosa*, 31.VII.2004 leg. et det. Jan Borovička (PRM 909746). 2) Novohradské Hory, Malonty – Hodonický potok, smíšený les s převahou jehličnanů, především borovice, 27.IX.2008 leg. et det. Jan Borovička (PRM 915935), Obr. 42. 3) NPR Pluhův Bor, JV roh rezervace, smrčina na hadci, ve společnosti *R. vinosa* a *R. paludosa*, 14.VIII.2009 leg. et det. Jan Borovička (PRM 915936), Obr. 41.

Poděkování

Za připomínky k rukopisu článku děkuji Jaroslavu Landovi a Radku Sochovi. Tato práce vznikla s podporou grantu IAA600480801 (GA AV ČR) a výzkumných záměrů AV0Z10480505 (Ústav jaderné fyziky AV ČR, v.v.i.) a AV0Z30130516 (Geologický ústav AV ČR, v.v.i.).

Literatura

- BOROVÍČKA J. (2006): Poznáváme holubinky IX. Holubinka chromová – *Russula claroflava* Grove. Mykologický Sborník 83 (3-4): 83-85.
- BOROVÍČKA J. (2007): Poznáváme holubinky XI. Holubinka tečkovaná – *Russula vinosa* Lindblad. Mykologický Sborník 84 (2): 50-53.
- EINHELLINGER A. (1985): Die Gattung *Russula* in Bayern. Hoppea 43: 5-286.
- GALLI R. (1996): Le Russule. Edinatura, Milano, 480 p.
- KRÄNZLIN F. (2005): Pilze der Schweiz, Band VI – *Russulales*. Verlag Mykologia, Luzern, 317 p.
- PIDLICH-AIGNER H. (2008): Bemerkenswerte *Russula*-Funde aus Ostösterreich 5: *Russula juniperina* und *Russula sepevina*. Österreichische Zeitschrift für Pilzkunde 17: 25-33. (*non vidí*)
- MELZER V. (1945): Atlas holubinek. Kropáč & Kucharský, Praha, 212 p.
- SARNARI M. (2005): Monografia illustrata del genere *Russula* in Europa, Tomo secondo. Trento, 767 p.
- SINGER R., CERNOHORSKY T. (1934): Vorarbeiten zur *Russulaflo*ra Österreichs. Annales Mycologici 32 (5-6): 448-463. (*non vidí*)
- SOCHA R., BAIER J., HÁLEK V. (2007): Sbíráme holubinky. Aventinum, 199 p.

- SVRČEK M., ERHART J., ERHARTOVÁ M. (1984): Holubinky. Academia, Praha, 168 p.
- VAURAS J., RUOTSALAINEN J. (2000): Two new species of *Russula* with greying flesh from Fennoscandia. *Micologia*, A.M.B., Centro Studi Micologici, pp. 557-568. (*non vidi*)

Jan Borovička: Learning to Know the Brittlegills XV. *Russula decolorans*

Russula decolorans (Fr.) Fr. is quite common in certain areas of the Czech Republic, namely in southern and western Bohemia. It is usually found growing in association with *Pinus*, but also with *Picea*, mostly in humid places in higher elevations; the author knows it also from *Picea* forests on serpentine soils. In its natural habitats it is often found co-existing with *R. paludosa* and *R. vinosa*. A brief description of *R. decolorans* is provided. It was noted that in some of the studied collections the flesh of fruit-bodies stained red-orange (under stipe surface) when cut. Formalin gives a brick-orange reaction, similar to that of *R. vinosa*. Colour images are shown in Figs. 41-42, the examined collections are deposited in the herbarium of the Mycological Department, National Museum, Prague (PRM 909746, PRM 915935, and PRM 915936).

Oldřich Jindřich^a

Vodomilné vřeckovýtrusé houby

Z vřeckovýtrusých hub neboli askomycetů jsou houbařům známé především kačenky, smrže, ucháče nebo destice. Tato skupina hub však představuje pestrou paletu zajímavých druhů, z nichž některé by se daly označit jako vodomilné.

Tyto houby mají svá specifika. Nacházíme je většinou v jarním období nebo začátkem léta, tedy v době, kdy se „na houby“ ještě moc nechodí, a také na lokalitách, kde by běžný houbař, který si jde nalézt houby na večeri či do polévky, žádné houby nehledal. Rostou tam, kde je hodně vlhko, ale nemusí to být přímo z vody, stačí třeba jen vodou nasáklá šiška nebo větev, ponořená někde v rašeliníku. Substrátem, na kterém tyto houby rostou, mohou dále být i celé větve nebo části polen ponořené ve vodě. Jak už to bývá, někdy a někde jsou tyto houby hojnější, ale jinde vyloženě hojné, jinde byste je marně hledali.

Prvním druhem, se kterým jsem se setkal, a který jsem tehdy znal jen z literatury, byla **čapulka bahenní** – *Mitrella paludosa* Fr. Tenkrát bylo po povodních, v centrálních Brdech spadlo hodně vody a ve značně pařícím se lese jsem přišel ke dvěma velkým propadlinám, které jsou vlhké i za normálního počasí, roste v nich rašeliník. Byly plné vody a v nich rostly čapulky. I když tyto houbičky rostou v případě potřeby na dlouhých třeních, v nehlubších místech byly celé pod vodou. Tenkrát bylo hodně vlhko, všude byla samá louže, a čapulky jsem našel i na mnoha místech, kde jsem je potom již nikdy nenašel, rostly i na lesních cestách. Čapulku bahenní (Obr. 46, titulní strana) poznáme velice snadno: je sice drobná, ale nápadná, krásně barevná. Na bělavém tenkém

^aOsek 136, CZ-26762 Komárov. E-mail: olda.olin@seznam.cz

křehkém třeni je válcovitý až kyjovitý žlutý až žlutooranžový „klobouk“, který je až 3 cm vysoký, povrch plodnice je gelatinózní. Roste z bažin nebo v prameništích, zdánlivě z bahna nebo z rašeliníku, pravým substrátem jsou však zbytky dřeva. Můžeme ji hledat i u lesních pramínků, preferuje čistou vodu. Roste obvykle ve skupinách, a když jsou příhodné podmínky, nalezneme ji i na velkých plochách. Jen fotografové to mají o to těžší – ty nejhezčí obvykle rostou dále od pevné země, a tak se stativem musejí do vody.

Vodnička potoční – *Cudoniella clavus* (Alb. et Schwein.) Dennis (Obr. 47) vyhledává vodu snad ještě čistější než čapulka bahenní. Setkal jsem se s ní např. v Podkrkonoší, kde rostla na větvi ponořené ve vodě. V Brdech jsem ji hledal systematicky a podařilo se mi ji objevit – každé jaro na ně chodím do prameniště, kde hledám pod olšemi mezi rašeliníkem kousky větviček, na kterých rostou. Plodnice jsou velmi nenápadné, jen několik milimetrů velké; když jsou pěkné, tak maximálně do 1 cm. Jsou celé bělavé až naředlé, někdy nažloutlé, jakoby voskové, a není k rozeznání, kde je přechod mezi třeněm a kloboukem. Není moc hojná. Ač český název vodnička přímo svádí k tomu hledat je ve vodě, jsou i vodničky „suchozemské“, např. druh *Cudoniella acicularis* (Bull.) J. Schröt. roste na náběžích kořenů a pařezech listnatých i jehličnatých stromů, a to prakticky v suchu.

Ještě těžší je hledat **bochníček potoční** – *Pachyella babingtonii* (Berk.) Boud. (Obr. 48). Tato houba roste na stejných místech a substrátu, jako vodnička potoční. Plodnice jsou však jen do 5 mm velké (literatura uvádí do 20 mm) bochničky, lesklé, kaštanově hnědé, gelatinózní, bez třeně, s drsným povrchem a zcela přitisklé k substrátu. Při jedné exkurzi za houbami se nám podařil unikátní nález – všechny 3 výše zmíněné druhy jsme viděli růst společně na jedné smrkové šišce v prameništi mezi rašeliníkem.

Další známou, ale méně častou vodomilnou houbou, je **míhavka vodní** – *Vibrissea truncorum* (Alb. et Schwein.) Fr. (Obr. 49). Z Brd s ní žádné zkušenosti nemám; jediný mě známý a již historický nález v herbáři Národního muzea v Praze je z brdských Hřebenů z oblasti mezi Hostomicemi a Zbraslaví. Ale lokality se mění a také dřevo na nich. . . Prvně jsem se s ní setkal již před lety v Jablonci nad Nisou, ale nejvíc plodnic jsem viděl v Podkrkonoší, kde jsem díky trutnovským houbařům navštívil velmi bohatou lokalitu. Houby rostly přímo nahloučeně na bukových polenech namočených v potoku. Plodnice míhavky jsou až 20 mm vysoké, jakoby voskovité. Třeň je kolem 2 mm tlustý, černavý, výrazně oddělený od oranžově žlutého, elipsoidního „klobouku“. I tato houba je indikátorem čisté vody. Příbuzná míhavka dlouhovýtrusá – *Vibrissea leptospora* (Berk. et Broome) W. Phillips nemá třeň a roste přisedle na substrátu, kterým je opět dřevo namočené ve vodě.

Existují i další vřeckovýtrusé druhy, které vyhledávají ke svému životu po-

dobná prostředí, ale tyto, které jsem vám představil, jsou nejnámější. Až půjdete zjara do přírody a dostanete se na příhodné stanoviště, nezapomeňte se po těchto krásných houbách podívat.

Oldřich Jindřich: Water-loving Sac Fungi (*Ascomycetes*)

What mycophiles usually remember when they hear about Sac Fungi are several well-known species of morels. However, this group of mushrooms includes a broad range of other interesting species some of which could be described as water-loving (hydrophilic). The author explains some of their characteristic features, such as the season of frequent occurrence (mostly spring and early summer), habitat (water and very wet places) and substrate on which they grow (e.g. branches of deciduous trees submerged in water or water-soaked cones of coniferous trees) and gives a list of some of those species (*Mitruła paludosa*, *Cudoniella clavus*, *Pachyella babingtonii*, and *Vibrissea truncorum*; Figs. 46-49) with an instruction of where and how to find them. He suggests readers to include such places in their nature hiking destinations in spring.

Oldřich Jindřich^a

Desatero sběru kuřátkovitých hub

Kuřátkovité houby, z nichž většina je známa pod označením „kuřátka“, jsou rozšířené po celém našem území. Některé houby z této skupiny jsou snadno poznatelné, u jiných však správné určení vyžaduje podrobné studium. Měl jsem možnost studovat již mnoho sběrů, které mi k určení zaslali členové České mykologické společnosti. Bohužel však údaje, které ke sběrům dostávám, nejsou často dostatečné, což značně znesnadňuje určování. Proto si dovoluji předložit čtenářům následující návod, jak kuřátkovité houby správně sbírat a kterých znaků na plodnicích je třeba si povšimnout a zaznamenat je.

1. Plodnice vyjímáme ze substrátu celé a zásadně s částí podhoubí, může být i se zbytky substrátu (pokud houba roste na dřevě, pomůžeme si nožem). Čím je podhoubí větší, tím lépe – je totiž tvořeno z rhizomorf, kde jsou důležité mikroskopické znaky.

2. Důležitý je údaj o substrátu – zda houba rostla na dřevě (pozor, může být skryté v zemi), na jehličí, na listí, v trávě, na holé zemi apod. Zaznamenat je třeba i jaké stromy v okolí rostly.

3. Sebrané houby nemícháme s ostatními nálezy, zvláště s jinými kuřátkovitými druhy. Je totiž riziko, že se pomíchají výtrusy, což při studiu pod mikroskopem může značně komplikovat určení.

4. Důležitá je informace o barvě plodnice – ne vždy se totiž stává, že barvy na pořízených fotografiích odpovídají skutečnosti. Vzhled fotografií v digitální

^aOsek 136, CZ-26762 Komárov. E-mail: olda.olin@seznam.cz

podobě je navíc ovlivněn seřazením monitoru u počítače, takže se barvy mohou jevit zkresleně.

5. Barvu plodnice pozorujeme zásadně na denním světle.

6. K dobrému určení barev nám výborně poslouží různé škály, kde stačí zapsat heslo, které je u každého barevného okna. S touto informací je třeba uvést i zdroj, ve které byla škála publikována.

7. Neméně důležitý je údaj o barvě dužniny. Mnoho druhů se oxidací zbarvuje, některé druhy pomaleji, jiné rychleji. Je třeba zaznamenat i nepatrné zšednutí, zhnědnutí nebo zkrémovění dužniny na řezu.

8. Barva na zakončení větvíček či okrajních větvích kuřátek může být odlišná od barvy na větvích uvnitř plodnice – to je také důležitý určovací znak.

9. Všimáme si i barvy třeně, jiná je na bázi a jiná pod větvemi. Kromě toho je třeba si povšimnout, zda je třeň hladký či zda na něm vyrůstají postranní zakrnělé větvičky.

10. A v neposlední řadě je třeba zaznamenat charakter vidlení větví – zda je úhel vidlení tupý nebo ostrý.

Oldřich Jindřich: Ten rules of collecting the coral fungi

The family of coral fungi has a wide distribution in the Czech Republic. Some species are easily recognisable but others are difficult to determine and need a thorough study. As an expert the author receives many requests from members of the Czech Mycological Society to identify their finds. However, such requests often lack sufficient information thus making any identification difficult. Therefore, he gives ten rules of proper collecting and treatment of this group of mushrooms in this article.

Česká mykologická společnost

si Vás dovoluje pozvat na tradiční největší setkání českých a moravských mykologických klubů u příležitosti finále

**XXXVI. ročníku celostátní soutěže
“O NEJCHUTNĚJŠÍ HOUBY VE
SLADKOKYSELÉM NÁLEVU”**

od rána ve dnech
13 - 14.3.2010
v hotelu **PELINY**
na náměstí v **CHOČNI**

objednávat ubytování můžete telefonicky přímo v hotelu Peliny na čísle **465 471 343-6** (300 Kč za osobu). Při objednávání upozorněte, že se jedná o akci České mykologické společnosti.

Bližší informace o této akci vám můžeme poskytnout na **mkchocen@seznam.cz** nebo na telefoních číslech organizátorů MK Choceň

732 853 632
Ing. Mířejovský Pavel (president)
731 002 303
Trnej Libor (předseda)
608 760 828
Kramolís Jan (místopředseda)

Tato akce je spolufinancována z rozpočtu města CHOČEN

Za Mykologický klub v Chočni vás zve Eva Koudelková (jednatel)

Jan Borovička

Pravidla pro publikování v Mykologickém sborníku – návod pro autory

Mykologický sborník je odborným a informačním listem České mykologické společnosti. Publikuje široké spektrum článků – od původních odborných prací a zpráv o nálezech zajímavých druhů hub až po popularizační naučné příspěvky a drobné zprávy o houbách a houbaření určené široké veřejnosti. Následující text je závazným návodem pro autory, kteří mají zájem o publikování svých odborných příspěvků. Jeho účelem je maximálním způsobem ulehčit práci redakci a následně i autorům textů.

Hlavním jazykem časopisu je čeština, akceptujeme však i příspěvky ve slovenštině. U článků, které by mohly vzbudit zájem v zahraničí, je možné publikovat i kompletní anglický překlad, případně rozšířený anglický abstrakt. Redakce akceptuje články v elektronické formě (ve formátu DOC, RTF nebo TXT) zaslané e-mailem na adresu redakce nebo na pevném paměťovém médiu, případně také v písemné podobě; elektronická forma je preferována.

Fotografie přijímáme k reprodukci v libovolném grafickém formátu (u ztrátových formátů, jako je např. formát JPG, však použijte nejvyšší kvalitu při volbě komprese!), u rastrových barevných podkladů v minimálním rozlišení 300 DPI. Přijímáme také vektorové formáty. Velikost barevného obrázku v publikaci je 12×8 cm (minimální rozměr s rezervou na ořez přibližně 1500×950 bodů), na titulní straně 21×14,85 cm (minimální rozměr s rezervou na ořez přibližně 2600×1850 bodů). V případě kreseb mikroznaků (vždy včetně měřítko) a diapozitivů je schopna redakce zajistit jejich naskenování (při dodání digitálního podkladu musí být rozlišení pro reprodukci černobílé kresby alespoň 600 DPI). Neostré, nevhodně exponované či jinak nekvalitní fotografie nebudou uveřejněny. Pokud článek obsahuje grafy, zašlete také jejich původní soubor s daty (např. Excel, jiný datový soubor či hodnoty v textovém souboru).

Odborné články vždy procházejí recenzním řízením. Pokud zaměření článku z nějakého důvodu nevyhovuje koncepci Mykologického sborníku, redakční rada jej může zamítnout nebo vrátit autorovi k přepracování. V případě, že je článek svým zaměřením vhodný k publikaci, ale je nutné odstranit některé nedostatky, připomínkováná verze článku je zaslána autorovi zpět k dopracování.

V případě odborných článků, zpráv o nálezech hub apod. zašle autor redakci také kontaktní adresu (pokud možno i e-mail) ke zveřejnění a návrh abstraktu článku v češtině či angličtině. Překlad či jazykové korektury abstraktu zajistí redakce. K fotografické dokumentaci je třeba vždy uvést datum a místo nálezu

vyfotografovaného druhu. V případě, že příspěvek pojednává o nálezech vzácných či jinak zajímavých druhů hub, vždy je třeba uvést, zda existují herbářové položky a kde jsou uloženy. Redakce časopisu může umístění položek do veřejného herbáře po dohodě zajistit (Národní muzeum v Praze, PRM), přičemž na nutnost dokladovat sběry klade zvláštní důraz.

Latinské názvosloví hub musí vycházet z moderní taxonomické koncepce, v případě druhů zahrnutých do Červeného seznamu je nutné dodržet uvedený český a latinský název, pokud neexistuje vážný důvod, aby bylo učiněno jinak (jiné pojetí druhu apod.). Zkratky autorů za názvy hub je třeba dodržet podle přehledu uvedeném na internetu^b, v případě potřeby je upraví redakce. V textu se obecně uvádí latinské názvy za pomlčkou ve tvaru „penízovka širokolupenná – *Megacollybia platyphylla* (Pers.) Kotl. et Pouzar“. Autorské zkratky za latinskými názvy je třeba uvádět jen tam, kde je to v kontextu článku nutné. Autory druhů v názvu článku neuvádíme. V seznamu literatury lze uvádět výhradně práce, které jsou citované v textu článku.

V textu se odkazuje následujícím způsobem:

1. **Jediný autor:** Podle práce Papouška (2001) roste tato houba...
2. **Dva autoři:** Šutara a Janda (2006) uvádějí, že...
3. **Tři a více autorů:** Jak uvádí Peřinová a kol. (2002), v Praze se...

V seznamu literatury uvádíme citované práce následujícím způsobem:

1) Článek v periodiku

Peřinová I., Borovička J., Svoboda L., Kalač P. (2003): Obsah kadmia, rtuti a olova v houbách rostoucích na území Prahy. *Mykologický Sborník* 80 (2): 43-47.

2) Kniha, monografie (s editorem)

Papoušek T. [ed.] (2004): *Velký fotoatlas hub z jižních Čech*. České Budějovice, 820 p.

Socha R., Baier J., Hálek V. (2007): *Sbíráme holubinky*. Aventinum, 199 p.

3) Kapitola v knize apod.

Šutara J., Janda V. (2006): *Boletus gabretae* Pilát. In: Holec J., Beran M. [eds.] – Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. *Příroda* 24, pp. 77-78.

4) **Internetový odkaz** uvádíme vždy s datem (obvykle v poznámce pod čarou)

http://www.stridvall.se/fungi/gallery/Russula/SV08_024 [7.XII.2009]

^b<http://www.indexfungorum.org/AuthorsOfFungalNames.htm>

Redakce požaduje, aby zasláné články měly jasnou strukturu. V případě, že jde o původní práci, je třeba dostatečně podrobně uvést metodiku studia; připouští se i klasická struktura odborného textu (úvod, metodika, výsledek a diskuse, závěr). Text článku není třeba formátovat (např. kurzíva), protože veškeré formátování bude provedeno až při převodu finálního textu do tiskové podoby.

Za článek redakce neposkytuje honorář. Po dohodě lze autorovi poskytnout autorský výtisk časopisu anebo PDF verzi článku (včetně barevné přílohy). V případě dotazů se neváhejte obrátit na redakci časopisu. Vzorovou šablonu pro odborný článek lze stáhnout na internetové stránce ČMS^c.

Příjem článků poštou na adrese: Česká mykologická společnost, Karmelitská 14, 118 00 Praha 1 nebo emailem na adresu redakce (redakce@myko.cz) či šéfredaktora (bore.bor@gmail.com).

Jan Borovička: Rules of publishing in Mykologický Sborník - a guide for authors

A wide range of articles is published in Mykologický Sborník - from original expert papers and semi-popular contributions to popularising articles and minor reports. Papers are always reviewed. Czech is the language of the magazine but full-text articles or extended abstracts in English can also be accepted.

Jiří Burel, Oldřich Jindřich

Celostátní výstava hub v Plzni v roce 2009

V průběhu roku 2009 bylo rozhodnuto, že se po jedenácti celostátních výstavách hub konaných v Praze na Žofíně tentokrát tato mimořádná výstava uskuteční mimo hlavní město. A volba padla na Plzeň, kde nabídku k této spolupráci uvítal místní aktivní mykologický kroužek. A byla to šťastná volba.

Výstava se uskutečnila v budově Povodí Vltavy ve dnech 10. a 11. října 2009. Vyplatila se precizní příprava, která započala dlouho před tím, než výstavu shlédl první návštěvník. A tak o den dříve odpoledne se část organizátorů rozjela sbírat čerstvé houby, zatímco jiní společně instalovali vše potřebné v aule a ve výstavní místnosti, aby pak s večerem všichni společně třídili a určovali čerstvě nasbírané houby. V aule tak mohla být instalována výstava chorošovitých hub společně s postery a panely s fotografiemi hub z mnoha ročníků fotosoutěží. Ve výstavním sále byly vystaveny ostatní druhy, zejména velké množství lupenatých hub, které společně s hříby budily již tradičně největší pozornost a zájem. Oproti tomu vřeckovýtrusých hub a břichatek bylo tentokrát velmi málo. I když po celém území České republiky (a na Plzeňsku zvlášť) panovaly

^c<http://www.myko.cz>

Obr. 52: Pořadatelé Celostátní výstavy hub v Plzni v roce 2009.

díky dlouhému období sucha v létě nepříznivé podmínky pro růst hub, nakonec bylo vystaveno 336 druhů, které se do výstavních prostor téměř nevešly. Počet donesených druhů hub i jejich kvalita byla skutečně nad očekávání. Bylo znát, že se organizátoři výstavy i jejich přátelé rozjeli doslova po celých Čechách, zabrousili i na Vysočinu, a tak na výstavě byly k vidění houby nejen z Plzeňska a okolních regionů, ale také z Rychnova nad Kněžnou, Žďárských vrchů, Havlíčkobrodsko, Pelhřimovsko, Prahy, jižních Čech a dalších míst.

V sobotu brzy ráno přijeli podpořit organizátory další přátelé (ať již houbaři nebo mykologové) z Prahy, Hořovic a Rychnova nad Kněžnou, kteří podstatně pomohli výstavu doinstalovat a velmi aktivně a významně se jí zúčastnili, někteří po oba dny. Podávání informací k vystaveným houbám či zodpovídání všelijakých dotazů často nebralo konce.

Součástí výstavy byla houbařská poradna. Byla hodně využívána a návštěvníci přinášeli řadu hub k určení. Mnohé nálezy zde zanechali jako exponáty, a

tak byla výstava i v samotném průběhu obohacována o nové druhy či pěkné čerstvé plodnice. Jako památku na výstavu si účastníci mohli koupit nástěnný kalendář hub z vydavatelství Josefa Nosála. Nedílnou součástí celostátních výstav jsou i populárně osvětové přednášky. Ani tato výstava nebyla výjimkou a v krásném prostorném přednáškovém sále sousedícím s aulou se jich uskutečnilo hned šest (každý den tři). Zájemci si tak mohli vyslechnout informace o doporučených jedlých houbách a o jejich zpracování (Aleš Vít), o nebezpečných jedovatých houbách, včetně průběhu jejich otrav (Tomáš Kučera), o našich bedlách (Luboš Zelený) a hříbech (Oldřich Jindřich), stručný přehled našich hub a již tradiční houbařův rok (Jiří Burel). Všechny přednášky byly hojně navštěvovány a posluchači se mnohdy neměli ani kam posadit.

Výstava měla velmi dobrou propagaci, a tak neměla o návštěvníky nouzi. Přišlo jich odhadem přes 1500. Je znát, že obyvatelé Plzně a okolí mají o houby velký zájem. Výstavy se zúčastnilo i několik zástupců dalších houbařských kroužků, což dokládá, že kdo má zájem a možnost se dopravit, rád přijede. Nespokojeno tak až je jen několik „internetových kubiců“, kteří se nemohli smířit s tím, že výstava nebude v Praze a toto rozhodnutí kritizovali i nevybíravými slovy, přičemž se ani neobtěžovali přijet se podívat, natož pomoci. A dobře jim tak, protože výstava se skutečně povedla. Měřeno počtem návštěvníků, počtem druhů velkých hub, jejich kvalitou, důstojnými prostory, bohatým doprovodným programem a samozřejmě i z hlediska financování ji rozhodně považujeme za jednu z nejúspěšnějších. Všem, kdo se podíleli na organizaci, sběru a dovozu hub či jen přijeli akci podpořit, patří velké poděkování.

Vzácnější vystavené druhy: bělozub nafialovělý – *Bankera violascens*, čirůvka celerová – *Tricholoma apium*, čirůvka hořká – *Tricholoma acerbum*, čirůvka kroužkatá – *Tricholoma cingulatum*, čirůvka oranžová – *Tricholoma aurantium*, holubinka olšinná – *Russula pumila*, housenice červená – *Cordyceps militaris*, hrbolatka běločerná – *Boletopsis leucomelaena*, hřib borový – *Boletus pinophilus*, hřib kaštanový – *Gyroporus castaneus*, hřib medotrpký – *Boletus radicans*, hřib příživný – *Xerocomus parasiticus*, korálovec jedlový – *Hericium flagellum*, kozák barvoměnný – *Leccinum varicolor*, kozák topolový – *Leccinum duriusculum*, krásnoporka kozí noha – *Albatrellus pes-caprae*, křemenáč smrkový – *Leccinum piceinum*, kukmák bělovlnný – *Volvariella bombycina*, kuřátka žlutavá – *Ramaria lutea*, lopatička kyjovitá – *Spathularia flavida*, lošáček číškovitý – *Phellodon tomentosus*, lošáček tmavý – *Phellodon connatus*, lošák jelení – *Sarcodon imbricatus*, lošákovec kvítkovitý – *Hydnellum floriforme*, lošákovec pásovaný – *Hydnellum concrescens*, měcháček písečný – *Pisolithus arhizus*, muchomůrka olšová – *Amanita friabilis*, pavučinec slizký – *Cortinarius mucosus*, rosolovec červený – *Tremiscus helvelloides*, ryzec odporný – *Lactarius hysginus*, ryzec syrovinka – *Lactarius volemus*, šupinovka kozincová – *Pholiota*

astragalina, šupinovka olšová – *Pholiota alnicola*, šupinovka tmavošupinná – *Pholiota jahni* a voskovka krvavá – *Hygrocybe miniata*.

Ať už se příští celostátní výstava hub uskuteční v Praze nebo někde jinde, je již jasné, že když se chce a je nadšení, práce se podaří.

Oldřich Jindřich

Již 35. ročník finále ochutnávky hub ve sladkokyselých nálevech

V sobotu 21. března 2009 jsme se opět sešli v městském sále v Úpici – v příjemném městečku s příjemnými lidmi. S některými jsme se setkali po dlouhých letech, s jinými se setkáváme na této akci každoročně. Přátelé z pořádajícího mykologického klubu se ujali pořádání ochutnávky a zhostili se jí se ctí. Je velmi důležité se scházet a tato akce je dobrým důvodem. Zima a brzké jaro jsou pro houbaře obdobím klidu a těšením se na novou sezónu, a tak mnozí z nich přijali pozvání a využili příležitost setkat se se starými i novými přáteli.

Celé dopoledne se sjížděli hosté, dá se říci, že z celé republiky. Soutěžící předávali vzorky naložených hub revizní komisi. Na počítači si sčítací komise připravovala vyhodnocovací program. Obdivovali jsme množství a kvalitu cen nejen pro vítěze, ale dostalo se na všechny zúčastněné soutěžící. Mezi návštěvníky probíhaly diskuse nejen na houbová témata, ale přece jen nejvíce o nich. Vždyť jen fotografií hub bylo mezi účastníky dost (někteří dokonce již publikovali své snímky v houbařských publikacích) a zdařilá výstava fotografií byla jednou z doprovodných akcí.

Po obědě, zdvořilostních pozdravech, uctění památky dr. Václava Krse a Václavky Záletové, a představení hostů, vypukla všemi očekávaná ochutnávka hub. Tentokrát byla ochutnávka výjimečná tím, že se opět po pěti letech uskutečnila soutěž mistrů. A také že se počet mistrů od minula opět rozšířil. Mimo mistrovskou kategorii se soutěžilo i v kategorii, ve které mohly soutěžit směsi i jednotlivé naložené druhy hub. Soutěž, již tradičně, komentoval Oldřich Jindřich z MK Hořovice. Celá ochutnávka je velkým náparem nejen pro pořadatele (pro ty ovšem největší), ale i pro všechny zúčastněné – konferenciéra, hostesky, které roznašejí vzorky a sbírají lístečky s body, sčítací komisi aj. Nemaľý záber na chuťové buňky zažijí porotci. . .

Po ochutnávce byl volný čas využit Alešem Vítem, který seznámil hosty s nedávno proběhlou soutěží ve fotografování hub a jejími výsledky. Myslím, že pro všechny přítomné a pozorné fotografy byla tato prezentace vítaným zpestřením doby, kdy naplno pracovaly sčítací komise a pořadatelé připravovali diplomy pro vítěze.

Po vyhlášení výsledků proběhla taneční zábava a diskuse o právě proběhlé ochutnávce. Bohužel se stalo to, že výsledky soutěže byly rozdány dříve, než bylo oficiální vyhlášení. Tak snad se toto nedopatření nebude do budoucna opakovat. 35. ročník skončil – ať žije příští ročník 36!

Jarní cyklus přednášek – 2010

Přednášky České mykologické společnosti se konají pro širokou houbařskou veřejnost vždy v pondělí od 19.30 do 21.30 hodin v budově VŠUP v Praze 1, Náměstí Jana Palacha 80, posluchárna č. 23, 1. patro.

Datum	Přednášející	Téma přednášky
1. března	Hamerská H.	<i>Zhodnocení fotosoutěže 2009</i>
8. března	Burel J.	<i>Houby Prahy 2009</i>
15. března	Burel J.	<i>Mykologický výzkum lokality „Chmelná“ na Vysočině</i>
22. března	Kříž M.	<i>Co se skrývá v trávě na loukách?</i>
29. března	Vít A.	<i>Jarní houby</i>
12. dubna	Burel J.	<i>Červený seznam V (bělovýtrusé)</i>
19. dubna	kolektiv ČMS	<i>Kodexové houby I</i>
26. dubna	kolektiv ČMS	<i>Kodexové houby II</i>
3. května	Sobotková M.	<i>Tvrdohlavé houby</i>
10. května	Borovička J.	<i>Houby v životním prostředí</i>
17. května	Burel J.	<i>Mykologický průzkum v NPR Koda</i>
24. května	Novotný I.	<i>Vůně a chuť hub</i>
31. května		<i>Valná hromada</i>
7. června	Hruška P.	<i>Houboví škůdci lesů</i>
14. června	Landa J.	<i>Jedovaté houby</i>

Pro případ nenadálého zaneprázdnění nebo nemoci některého z přenášejících, jsou připraveny náhradní přednášky:

Burel J. – *Stručný přehled našich hnojníků*

Prodám pětidílné mykologické dílo: **J.E. Lange – Flora Agaricina Danica** vydané v Copenhagenu roku 1935. Cena dohodou.
Miroslav Strnad, Sokolovská 49, 360 05 Karlovy Vary

Obsah Mykologického sborníku 4/2009

Milí čtenáři	89
Martin Kříž: Vláknice Jakobova – <i>Inocybe jacobii</i> nalezena na Roudnicku	91
Dalibor Marounek: Penízovka stepní – <i>Flammulina ononidis</i> na Roudnicku	96
Jan Borovička: Voskovka Konradova – <i>Hygrocybe persistens</i> var. <i>konradii</i> z parku v Praze na Klíčově	97
Jan Borovička: Poznáváme holubinky XV. Holubinka odbarvená – <i>Russula decolorans</i>	101
Oldřich Jindřich: Vodomilné vřeckovýtrusé houby	104
Oldřich Jindřich: Desatero sběru kuřátkovitých hub	106
Různé	
Jan Borovička: Pravidla pro publikování v Mykologickém sborníku – návod pro autory (str. 108); Jiří Burel, Oldřich Jindřich: Celostátní výstava hub v Plzni v roce 2009 (str. 110); Oldřich Jindřich: Již 35. ročník finále ochutnávky hub ve sladkokyselých nálevech (str. 113); Jarní cyklus přednášek – 2010 (str. 114).	

Mykologický Sborník

Editor-in-chief: Jan Borovička, bore.bor@gmail.com

Technical editor: Jan Zavřel, Jan.Zavrel@gmail.com

Editorial staff: Bohumil Bušek, Jaroslav Landa, Anna Švecová

Subscription: € 15 (Europe), € 20 (other countries).

Contents of No. 4/2009:

Leading Article by Jan Borovička: An apology and many thanks (p. 89); Martin Kříž: *Inocybe jacobii* found near the town Roudnice nad Labem (p. 91); Dalibor Marounek: *Flammulina ononidis* near Roudnice nad Labem (p. 96); Jan Borovička: *Hygrocybe persistens* var. *konradii* from a Prague-Klíčov park (p. 97); Jan Borovička: Learning to Know the Brittlegills XV. *Russula decolorans* (p. 101); Oldřich Jindřich: Water-loving Sac Fungi (*Ascomycetes*) (p. 104); Oldřich Jindřich: Ten rules of collecting the coral fungi (p. 106); Jan Borovička: Rules of publishing in Mykologický Sborník a guide for authors (p. 108).

The leading and main articles, summarised in the English language and listed in the Table of Contents, are accompanied by other contributions and reports from the Society's branches, mycological clubs and individual members on mushroom meal recipes, exhibitions of fungi, interesting mycological meetings, experiences and events, and on other activities.

Figures and Tables:

Front cover: *Mitrula paludosa*. Žákova Hora Nature Reserve, 12 July 2008 leg., det. & photo by Jiří Burel. Fig. 41. *Russula decolorans*. Pluhův Bor Nature Reserve, under *Picea* on serpentine soil, 14 August 2009 leg., det. & photo by Jan Borovička (PRM 915936). Fig. 42. *Russula decolorans*. Malonty - Hodonický potok, under *Pinus sylvestris*, 27 September 2008 leg., det. & photo by Jan Borovička (PRM 915935). Fig. 43: *Inocybe jacobii*. a) hymenial cystidia, b) basidia, c) basidiospores, d) caulocystidia, e) velar hyphae on cap, f) hyphae of pileipellis. Drawing by Martin Kříž. Fig. 44. *Inocybe jacobii*. In vicinity of Přestavky near Roudnice nad Labem, 7 November 2009 leg., det. & photo by Martin Kříž (PRM 859560). Fig. 45. *Inocybe jacobii*. In vicinity of Přestavky near

Roudnice nad Labem, 26 November 2009 leg., det. & photo by Martin Kříž (PRM 859561). Fig. 46. *Mitruła paludosa*. In the area of Brdy, 10 May 2009, photo by Oldřich Jindřich. Fig. 47. *Cudoniella clavus*. Klíč Nature Reserve (Lužické Mts. Protected Landscape Area) in a creek on a decayed twig, 26 May 2009 leg., det. & photo by Zuzana Egertová. Fig. 48. *Pachyella babingtonii*. In vicinity of Víska near Chrástava, in a creek on a twig, 25 May 2009 leg., det. & photo by Martin Kříž. Fig. 49. *Vibrissea truncorum*. In vicinity of Bystřice (Trutnov) on a decayed twig in a creek, 12. May 2007 leg., det. & photo by Jiří Burel. Fig. 50. *Hygrocybe persistens* var. *konradii*. Under *Acer* sp. on rather bare soil (moss, detritus, etc.) in Prague-Klíčov park, 30 May 2009 leg., det. & photo by Jan Borovička (PRM 915937). In the front a fruitbody of *Helvella costifera* (PRM 915753). Fig. 51. *Hygrocybe persistens*. Forest edge near Srbsko (Beroun, Central Bohemia) in a mossy grass, 28 August 2009 leg., det. & photo by Jan Borovička (PRM 915938). Fig. 52. Organisers of the mushroom exhibition in Plzeň, 2009. Fig. 53. *Flammulina ononidis*. Kalešov near Roudnice nad Labem, 30 November 2008 photo by Dalibor Marounek. Fig. 54. *Flammulina ononidis*. Holý vrch near Přestavky, 30 November 2008 photo by Dalibor Marounek (PRM 915633). Fig. 55. *Hygrocybe conica*. In a grassplot (garden) in Olšinky near Ústí nad Labem 17 June 2009 leg., det. & photo by Martin Kříž (herb. M. Kříž). Fig. 56. *Hygrocybe virginea*. In a mossy grassplot in valley of Sázava river near Český Šternberk 12 October 2008 leg., det. & photo by Jan Borovička (PRM 909939).

Výše členského příspěvku je 100 Kč, studenti a důchodci 50 Kč. Předplatné časopisu je 150 Kč za rok včetně poštovného.

Přední strana obálky: čapulka bahenní – *Mitruła paludosa*. NPR Žákova hora, v mizejícím potůčku v příkopu u lesní cesty, 12.VII.2008, leg. et det. Jiří Burel. Foto Jiří Burel.

Mykologický sborník vydává Česká mykologická společnost, Karmelitská 14, 118 00 Praha 1, tel. 257 530 842. Tiskne Tiskárna Horák, Drážďanská 83A, 400 07, Ústí nad Labem. Předplatné 150,- Kč, do ciziny € 15 (Evropa), € 20 ostatní. Odběr lze přerušit výpovědí do měsíce po vyjití předposledního čísla.

Šéfredaktor: RNDr. Jan Borovička, Ph.D. Technický redaktor: Ing. Jan Zavřel, Ph.D. Členové redakce: Mgr. Bohumil Bušek, Ing. Jaroslav Landa, Ing. Anna Švecová.

Příspěvky přijímáme na e-mailové adrese redakce@myko.cz nebo na adrese České mykologické společnosti, nejlépe v elektronické podobě. Redakce si vyhrazuje právo články upravovat.

<http://www.myko.cz>

Toto číslo vyšlo v únoru 2010 a má 28 stran. Další číslo vyjde v dubnu 2010.

Sazba provedena programem L^AT_EX. Všechna autorská práva vyhrazena.

Časopis založen r. 1919. Ročník LXXXVI.

Cena tohoto čísla je 35 Kč.

ISSN 0374-9436

Obr. 53. Penízovka stepní – *Flammulina ononidis*. Na lokalitě Kalešov fotografoval 30.XI.2008 Dalibor Marounek.

Obr. 54. Penízovka stepní – *Flammulina ononidis*. Na lokalitě Holý vrch u Přestavlk fotografoval 30.XI.2008 Dalibor Marounek (PRM 915633).

Obr. 55. Voskovka černající – *Hygrocybe conica*. V trávníku na zahradě v Olšinkách u Ústí nad Labem našel a fotografoval 17.VI.2009 Martin Kříž (herb. M. Kříž).

Obr. 56. Voskovka panenská – *Hygrocybe virginea*. V pravidelně sečeném mechatém trávníku v údolí Sázavy u Českého Šternberka našel a fotografoval 12.X.2008 Jan Borovička (PRM 909939).